

Udlændinge

Styrelsen

Irak (26)

FN

(221)

Im. Flin.sekr. 20 J.nr. 2002/HSL-35

Dato: 23. oktober 2002

30 OKT. 2002 NWL

Notat

Antal bilag

Aktnr. 13

1/11-02

Vedrørende forhold for kristne og mandæere/sabæere i Irak.

Indledning

Nedenstående notat er udarbejdet med henblik på at belyse forholdene for kristne og mandæere/sabæere i det myndighedskontrollerede Irak.

Iraks religiøse og etniske grupper

Ifølge *International Religious Freedom Report*, 7. oktober 2002 er den irakiske befolkning på omkring 22 millioner, hvoraf 97 procent er muslimer. Shiamuslimerne udgør et flertal på 60 til 65 procent. Shiamuslimerne er fortrinsvis arabere, men tæller også turkmenere og feyli-kurdere. Sunnimuslimer udgør omkring 32 til 37 procent af den irakiske befolkning. Anslået 18 til 20 procent er sunnimuslimske kurdere mens 12 til 15 procent er sunnimuslimske arabere. De resterende cirka 3 procent af befolkningen består af kristne (assyre, kaldæere, armenisk kristne, syrisk kristne og romersk katolske) samt yezidier, mandæere og et lille antal jøder.

Shiamuslimerne bor fortrinsvis i det sydlige Irak. De udgør flertallet i Bagdad og lever i øvrigt i samfund spredt over det meste af Irak. Sunnimuslimerne udgør flertallet i det centrale og nordlige Irak, hvor også de kristne fortrinsvis bor.

Assyre og kaldæere anses af mange for at være både etniske grupper og efterkommere af nogle af de tidligste østlige kristne samfund. De taler et særligt sprog, og selv om de ikke selv anser sig som arabere, definerer de irakiske myndigheder assyre og kaldæere som arabere. Det sker for at opmuntre dem til at identificere sig med det sunniarabisk dominerede styre.

En diplomatisk repræsentation i Amman oplyste i maj 2002, at vurderingerne af antallet af kristne i Irak varierer mellem 600.000 og 1½ million. Der er store krist-

ne samfund i Bagdad og Mosul, og der findes kristne samfund i de fleste større irakiske byer. Mange kristne har forladt Irak siden Golfkrigen og lever nu i Nordamerika, Australien og en række vestlige lande. På grundlag af den relativt store kristne emigration anslog den diplomatiske kilde, at antallet af kristne i Irak er mindre end en million. Antallet af kristne i den myndighedskontrollerede del af Irak er mindre end 800.000. En international kilde i Amman oplyste i maj 2002, at de kristne på linje med de øvrige irakere er bekymrede for fremtiden. Blandt de kristnes bekymringer er, at Saddam Hussein skulle blive stødt fra magten, hvorved den orden, der sikrer dem mod overgreb, kunne forsvinde. En anden international kilde oplyste, at kristne irakere ofte var bedre uddannede end den øvrige irakiske befolkning. Kilden bekræftede, at mange kristne irakere var emigreret til USA, Canada, Australien og Vesteuropa. Samme kilde oplyste, at der er store kristne irakiske samfund i Chicago, Detroit og San Diego. Kilden oplyste, at da mange unge kristne mænd er emigreret, er det et problem for unge kristne kvinder at finde en kristen partner. Kilden oplyste endvidere, at i de tilfælde, hvor en kristen kvinde gifter sig med en muslimsk mand, bliver kvinden og børnene muslimer.

Kristnes situation i Irak

Der er officielt religionsfrihed i Irak, men den begrænses, især i forhold til det shiamuslimske flertal. Retssystemet er sekulært, men med elementer af sharia-lovgivning i familieretten.

En repræsentant for en NGO i Amman oplyste i juni 2000, at kristne ikke forfølges på grund af deres tro, men de forlader Irak i håbet om en bedre økonomisk fremtid. Dette blev bekræftet af Akif Atli, legal assistant, UNHCR i Ankara, der på 6th European Country of Origin Information Seminar i Wien, den 13. – 14. November 2000 oplyste, at kristne ikke udsættes for forfølgelse i Irak medmindre de sættes i forbindelse med et politisk parti. Han forklarede, at på den ene side er minoriteter i Irak ofte i risiko for at blive holdt ansvarlige for dårlige tider. På den anden side er minoriteter ofte blevet inddraget som en del af det irakiske regime med henblik på at støtte dette. Kristne irakere er således integreret i sikkerheds- og efterretningsapparatet, hvor de sidder i følsomme positioner. Andre kristne har

klaret sig godt økonomisk som eksempelvis forretningsfolk eller restauratører. Akif Atli forklarede, at der i forbindelse med myndighedsforfølgelse af en kristen iraker altid var tale om, at et andet element var årsag til forfølgelsen.

Ifølge en diplomatisk repræsentation i Amman, maj 2002, forfølger irakiske myndigheder ikke kristne alene på grund af deres tro. Det er muligt for kristne at praktisere deres tro og afholde gudstjenester. Ifølge samme kilde kan irakisk lovgivning dog indirekte ramme kristne irakere hårdere end den øvrige irakiske befolkning. Det gælder eksempelvis restriktionerne omkring salg af alkohol, der udelukkende foretages af kristne.

En international kilde i Amman oplyste i maj 2002, at mange irakere tyede til religionen som følge af den økonomiske og humanitære situation. De kristne var således blevet mere kristne og muslimerne mere muslimske. Samme kilde oplyste at kristne piger, der ikke bar chador, risikerede at blive chikaneret. Kilden oplyste videre, at i de tilfælde, hvor chikanen blev udført af personer tæt på Saddam Hussein eller højtstående embedsmænd, havde ofrene ingen mulighed for at forsvare sig.

En repræsentant for en international humanitær organisation i Bagdad oplyste marts 2001, at forbuddet mod at servere alkoholiske drikke på spisesteder havde ramt de kristne hårdt økonomisk, idet mange kristne drev spisesteder. Det havde dog ikke været hensigten at ramme de kristne. Kilden oplyste, at forbuddet skyldes, at de irakiske myndigheder anså kombinationen af alkohol og frustration over tilværelsen i Irak for at være en dårlig cocktail. En delegation bestående af repræsentanter fra Udlændingestyrelsen kunne dog under besøg i Bagdad i marts 2001 konstatere, at det var muligt at købe et bredt udvalg af alkoholiske drikke i særlige spiritusforretninger.

En diplomatisk repræsentation i Amman oplyste i maj 2002, at der har været konkrete tilfælde, hvor kristne har været udsat for diskrimination. Kilden forklarede dog, at hovedmotiverne for at forlade Irak er den dårlige økonomi samt manglende tiltro til, at situationen vil ændre sig til det bedre. Samme kilde tilføjede, at den økonomiske krise og de ringe fremtidsudsigter koblet med kristnes bedre økonomiske position gør dem mere tilbøjelige til og i stand til at forlade Irak.

En vestlig diplomatisk repræsentation i Amman oplyste på samme tidspunkt, at kristne organisationer og kirker i Irak er godt organiserede. En norsk deltager på en kristen konference i Bagdad i 2001 beskriver således også på <http://katarinahjemmet.katolsk.no/bagdad.htm>, hvorledes søstre på dominikanersøstrenes kirurgiske hospital St. Raphaël i Bagdad har åbnet dørene for muslimske kvinders bøn om en plads på hospitalet. De muslimske irakiske kvinder følte sig angiveligt mere trygge og respekterede der end på de offentlige hospitaler.

En vestlig ambassade i Amman oplyste maj 2002, at kristne irakeres socioøkonomiske position er relativ god. Kristne irakere beklæder ministerposter i den irakiske regering og høje stillinger i den irakiske administration. Mest kendt er Tariq Aziz, der er kaldærer og Deputy Prime Minister. Det irakiske parlament på 250 sæder har to kristne medlemmer. Kristne irakere beklæder også stillinger i hæren, den Republikanske Garde og sikkerhedstjenesterne. Kristne skoler er dog forpligtet til at undervise i koranen og undervisningssproget skal være arabisk eller kurdisk.

En vestlig diplomatisk repræsentation i Bagdad oplyste i marts 2001, at kristne ikke forfølges og frit kan forlade Irak. Kilden havde været i kontakt med overhovedet for et kristent samfund i Irak, der havde oplyst, at der ikke fandt religiøs forfølgelse sted. Der er hovedsagligt økonomiske motiver bag kristnes udvandring. Den diplomatiske kilde mente, at det var kombinationen af den økonomiske situation, det forhold at kristne var en minoritet og manglende fremtidsudsigter, der førte til den kristne emigration.

En international organisation i Ankara bekræftede i juni 2002, at kristne ikke blev forfulgt på grund af deres religion. Kilden gjorde opmærksom på, at grundlæggeren af Baathpartiet Michel Aflaq var kristen syrer. Samme kilde oplyste, at det irakiske regime dog havde legitimeret konflikten med USA og FN som en islamisk krig mod Vesten og tilføjede, at der i 1991 var forekommet chikane af kristne. Kilden oplyste videre, at antallet af hændelser, hvor kristne var blevet chikaneret, var aftaget og gjorde opmærksom på, at kristne besad poster i Baath-partiet og i øvrigt var kendt for at være loyale mod det irakiske styre.

FN's Special Rapporteur, Andreas Mavrommatis, mødtes under sit besøg i Irak i februar 2002 med religiøse ledere fra den romersk katolske, armenske, assyriske og syrisk kristne kirker, der oplyste, at kristne generelt kunne udøve deres religion uden hindringer. Under mødet med Andreas Mavrommatis påpegede de kirkelige ledere to problemer. Dels at børn af kristne forældre automatisk blev registreret som muslimer i det tilfælde, hvor forældrene konverterede til islam. Problemet var blevet løst efter konsultationer med myndighederne, men det opnåede kompromis var blevet underkendt af den irakiske højesteret. Yderligere drøftelser med myndighederne var på vej og de kristne ledere var overbeviste om, at der ville blive nået et kompromis. Herudover gjorde de kristne ledere opmærksom på eksistensen af et dekret, der forpligtede kristne forældre til at give deres børn arabiske navne. Kirkerne var også i dialog med de irakiske myndigheder om dette problem. En række vestlige diplomatiske repræsentationer og en international kilde i Amman oplyste i maj 2002, at dekretet, der påbød alle børn at bære arabiske navne eller kristne navne i deres arabiske form, stadig var i kraft.

Konvertering

Iraq, International Religious Freedom Report, 7. oktober 2002 oplyser, at kristne kan konvertere til islam, mens det er forbudt muslimer at konvertere til kristendommen. En diplomatisk repræsentation i Amman oplyste i maj 2002, at konvertering fra islam til kristendom ikke vil medføre retsforfølgelse. Det vil dog føre til social udstødelse og risiko for at den konverterede vil blive forsøgt dræbt af slægtninge.

Assyrere

En international kilde i Amman oplyste i maj 2002, at det forlyder, at assyrere, der sættes i forbindelse med ADM, Assyrian Democratic Movement (al-Harakah al-Ashuriyyah al-Dimuqratiyyah), bliver forfulgt af de irakiske myndigheder. Partiet har sit hovedkvarter i det kurdisk kontrollerede Nordirak, hvor også kaldære kan tilslutte sig partiet. Ifølge samme kilde udsættes assyrere i Bagdad ikke for forfølgelse, medmindre et familiemedlem er medlem af eller er mistænkt for at være medlem af ADM. Internationale kilder i Ankara bekræftede i juni 2002, at assyre-

re ikke forfølges eller diskrimineres af de irakiske myndigheder. En ambassade i Amman oplyste, maj 2002, at assyrernes situation er mindre favorabel end andre kristne grupper. Det skyldes, at assyrerne er den eneste kristne gruppe repræsenteret ved et parti, der er i opposition til det irakiske styre. Kilden oplyste, at den assyriske kirke er delt i to. "The Ancient Church of the East" der ledes af Patriark Mar Addai II Shleemon Ghevargese i Bagdad og "Assyrian Church of the East Community", der ledes af patriark Mar Dinkha, der lever i USA, men har kontor i Bagdad. En international kilde forklarede, at assyrere indtil 1991 havde indtaget en privilegeret stilling i det irakiske samfund. Assyrerne besad ikke længere denne position, men var heller ikke mål for forfølgelse. Kilden gav som eksempel, at i det tilfælde hvor der var konkurrence om en stilling mellem en assyrisk iraker og en sunniaraber, der var medlem af Baathpartiet og fra samme klan som Saddam Hussein, ville den assyriske iraker ikke opnå positionen. Ifølge kilden skyldes det, at de sunniarabiske klaner har bedre forbindelser til regimet. Kilden forklarede videre, at der i vid ustrækning var tale om, at skillelinjer, der tidligere var klanbaserede, nu også er religiøse. Således forklarede kilden, at assyrere og kaldæere oprindeligt tilhørte samme gruppe, men at en klanbaseret skillelinje havde ført til delingen i en assyrisk og en kaldæisk kirke.

Kaldæere

Ifølge *Regional Surveys of the World, The Middle East and North Africa 2002* var der i december 1999 anslået 216.202 kaldæere i Irak, heraf omkring 151.000 i Bagdad.

Internationale kilder i Ankara og Amman oplyste samstemmende i maj-juni 2002, at der ikke er forlydender om myndighedsforfølgelse eller diskrimination af kaldæere i Irak. Den forhenværende informations- og udenrigsminister og nuværende vicepremierminister Tariq Aziz er kaldæer. Kirkens overhoved er "Patriarch of Babylon of the Chaldeans" Raphael I Bidawid i Bagdad. Der er endvidere bispedømmer i Kirkuk, Basra, Mosul, Arbil. Amadiya, Aqra, Al Qosh og Zakho.

Sabæere/mandæere

Internationale kilder i Ankara oplyste, juni 2002, at sabæere og mandæere er forskellige navne for personer, der tilhører den samme gruppe.

En vestlig ambassade i Amman anslog i maj 2002 antallet til omkring 60.000, mens *Regional Surveys of the World, The Middle East and North Africa 2002* anslår antallet til 20.000, der for størstedelens vedkommende skulle være bosiddende i Nasiriyah.

Mandæere betragter sig som efterkommere af Johannes Døberens tilhængere, og anser ikke Jesus, men Johannes Døberen som troens rette forkynder. Der er således ikke tale om en kristen gruppe, men tilhængere af en person, der i det Nye Testamente omtales som en forløber for Jesus. De betragter ikke sig selv som kristne. Ifølge internationale kilder i Amman har der ikke været rapporter om forfølgelse eller diskrimination af denne gruppe i Irak. Det mandæiske samfunds leder er angiveligt blevet meddelt flygtningestatus i Sverige og er senere blevet svensk statsborger. Han skulle nu være vendt tilbage til Bagdad, hvor han er leder af den mandæiske forening i Bagdad. Det mandæiske tempel i Bagdad er placeret tæt på Tigris, idet adgangen til vand er vigtigt for trosretningens dåbsritualer.

En ambassade i Amman oplyste, at mandæere/sabæere traditionelt set har beskæftiget sig med forarbejdning af og handel med sølv og guld. Det har gjort mange relativt velhavende og er som sådanne mål for afpresning. En international kilde i Ankara bekræftede, at mandæere/sabæere kunne blive udsat for afpresning. Kilden gav som et eksempel, at en person ansat i det irakiske sikkerhedsapparat kunne forsøge at udnytte sin position til eksempelvis uretmæssigt at erhverve sig en guldring eller lignende. En international kilde i Ankara forklarede, at Irak i vid udstrækning var et stammesamfund og at lederne af mandæiske/sabæiske klaner instruerede klanens medlemmer om at undgå konfrontationer med myndighederne.

Ifølge Gulf News (<http://www.gulf-news.com/Articles/news.asp?ArticleID=9400>) holdt Saddam Hussein i februar 2001 et møde med det sabæiske samfund, hvor han priste religionen og lovede religionens udøvere at bygge dem et tempel i Bag-

dad. Saddam Hussein lovede ved samme lejlighed, at de ville beholde deres rettigheder på samme vilkår som kristne og muslimer. Ifølge artiklen er deres religion i Irak anerkendt på lige fod med kristendom og islam. Det sabæiske samfunds overhoved Sattar Jabbar Hilo overrakte ved denne lejlighed Saddam Hussein en arabisk version af deres hellige bog Kanza Raba. Artiklen citerer irakiske aviser for, at det er første gang, at den hellige bog er blevet oversat til arabisk.

Ifølge artiklen oplyser sabæerne, at der lever omkring 80.000 sabæere i Irak, mens antallet i det sydlige Iran er omkring 15.000. Samme kilde oplyser, at sabæerne oprindeligt levede blandt shiamuslimerne i Iraks sydlige sumpområder, hvor de var kendte for at være gode kanobyggere og snedkere. I 1950'erne forlod hovedparten dog området og slog sig ned i Bagdad, hvor de blev Iraks bedste sølv- og guldsmede.

Kilder

Notatet bygger på oplysninger indhentet på fact-finding mission til Amman, Jordan og Ankara, Tyrkiet maj-juni 2002, fact-finding mission til Bagdad, Irak marts 2001 samt fact-finding mission til Amman, Jordan, juni 2000. Herudover bygger notatet på oplysninger fra UNHCR/ACCORD 6th European Country of Origin Information Seminar i Wien, den 13. – 14. November 2000; UN Economic and Social Council, *Report of the Special Rapporteur, Andreas Mavrommatis, on the situation of human rights in Iraq*, 15 March 2002; Bundesamt für Flüchtlinge: *Länderinformationsblatt Irak, September 1999 (Stand)* samt Europa Publications, *Regional Surveys of the World, The Middle East and North Africa 2002*, Surrey 2002; U.S. Department of State, *Iraq, International Religious Freedom Report*, 7. oktober 2002; Mike Nahal, *Christian Emigration in Iraq* i Newsreport, volume 12. No.1, Winter 2000 samt Ray J. Mouawad, *Syria and Iraq - Repression*, Middle East Quarterly, Winter 2001, (<http://www.meforum.org/article/17>). Sidstnævnte anbefales for en historisk gennemgang af de kristnes rolle i Irak. Endelig refererer notatet oplysninger fra Gulf News (<http://www.gulfnews.com/Articles/news.asp?ArticleID=9400>) og den norske dominikanerorden Sta. Katarinahjemmet (<http://katarinahjemmet.katolsk.no/bagdad.htm>).

Claus Gade Sørensen